

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Learning Management Social Studies by Using Problem Base Learning (PBL) For 3rd Secondary Students

วิฑูรย์ พันธวงศ์¹ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ² สายรุ้ง บุบผาพันธ์³

Witoon Panvong, Niwes Wongsuwan, Sairoong Bubpaphan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2. เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3. เพื่อเสนอแนะข้อมูลการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1. ผลการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาการแยกองค์ประกอบโครงสร้างของปัญหาจากเหตุผลหลัก เหตุผลรอง และข้อมูลส่วนย่อย มีการสร้างระบบการทำงานร่วมกัน การแบ่งภาระงาน การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ทักษะการสืบค้นข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล ความสามัคคี กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นที่เป็นไปในทางที่เหมาะสม ผู้เรียนมีการตัดสินใจด้วยเหตุผลมากขึ้น 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีคะแนนที่สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อ

Received: 2022-09-08 Revised: 2022-09-21 Accepted: 2022-09-25

¹ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: sunnyindie@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

พัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยปรับปรุงเนื้อหา การจัดกิจกรรมให้ทันเหตุการณ์ อยู่เสมอ เป็นปัจจุบัน แบบทดสอบ สื่อการสอนที่หลากหลายมากขึ้น การวัดและประเมินผล มีการนำเทคโนโลยีเข้าช่วยในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและชัดเจนมากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนรู้; วิชาสังคมศึกษา; การใช้ปัญหาเป็นฐาน

Abstract

Research was Learning Management Social Studies by Using Problem Base Learning (PBL) for 3rd Secondary Students. It was the Pre-Experimental Research. It was pre-experimental research by using One Group Pre-test Post-test Design. The example groups were the 3rd Secondary Students room 3/2 for 2021 academic year Wat Songtham School Phrapradaeng Samut Prakan for total 42 persons by Simple random Sampling. Researcher worked for 2nd semester for 2021 academic year. The objectives were as, to study learning management to achieved result from pretest and posttest and the for suggestion data for Learning Management Social Studies by Using Problem Base Learning (PBL) for 3rd Secondary Students. The experimental for research was lesson plan for social subject and the achievement test number 40 items. **Result had found that :** 1. Learning Management Social Studies by Using Problem Base Learning (PBL) for 3rd Secondary Students had found that learners could develop themselves by using problems solving skills. They knew how to classify main and less point detail. They knew teamworking helping and care for other reasons. They knew by using arrangement data harmony and the action by appropriately. Learners can decision with good reason and good for their learning progressive. 2. Comparing the achievement for pre-test and posttest by using Learning Management Social Studies by Using Problem Base Learning (PBL) for 3rd Secondary Students had found that. The pre-test points average as ($\bar{X}$) = 12.833 then (S.D) as = 2.844. The point for posttest averages as ($\bar{X}$) = 21.214 then (S.D) as = 3.460 by have significant by statistics as 0.05 which concern to hypnotists as set. 3. The suggestion for Learning Management Social Studies by Using Problem Base Learning (PBL) for 3rd Secondary Students by some detail as follow: Improve matter for subject and make still be modern activity more have media to learn then evaluation by using technology to be just for management push learners more clear and then interesting

Keywords: Learning Management; Social Studies; Using Problem Base Learning

บทนำ (Introduction)

ในโลกยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วมนุษย์มีการพัฒนาต่อเนื่องอย่างไม่มีการสิ้นสุดการพัฒนาต้องอาศัยหลักการจัดการศึกษาและเทคโนโลยีเข้าช่วยจึงมีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพให้คนในชาติมีความสามารถในระดับสากล ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กล่าวถึงเป้าหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) คุณลักษณะ(3Rs) ได้แก่ การอ่านออกเสียง (Reading) การเขียนได้(Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) ทักษะการเรียนรู้ (8Cs) ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา(Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ นวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ลักษณะของปัญหาในการจัดการเรียนรู้ การเตรียมตัวของครูก่อนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เน้นในสิ่งที่ผู้เรียนอยากเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับบทเรียน อาจเป็นปัญหาของตนเองหรือปัญหาของกลุ่ม ซึ่งครูจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนตามความเหมาะสม จากนั้นครูและเด็กร่วมกันคิดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหานั้น โดยปัญหาที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้บางครั้งอาจเป็นปัญหาของสังคมที่ครูเป็นผู้กระตุ้นให้คิดจากสถานการณ์ ข่าว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และต้องเรียนรู้จากการเรียน (learning to learn) เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม การปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) นำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบหรือสร้างความรู้ใหม่บนฐานความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีมาก่อนหน้านี้ จุดมุ่งหมายเพื่อฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และเป็นระบบให้แก่ นักเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ คิดวิจารณ์ญาณ การสืบค้นและรวบรวมข้อมูล กระบวนการกลุ่ม การบันทึกและการอภิปราย

ในหลักธรรมอริยสัจ หมายถึง ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ อันเป็นหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนาที่กระบวนการแก้ปัญหา ได้ดังนี้

ปัญหา : ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ความจริงที่ว่าด้วยความทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ต่างก็มีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ความทุกข์จึงเกิดขึ้นกับใครก็ได้ทุกขณะ เราจึงไม่ควรประมาทและพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความจริงของทุกข์นั้น ๆ ความทุกข์เกิดขึ้นที่ไหน และมีกระบวนการเกิดขึ้นได้อย่างไร ฉะนั้น ความสุขและความทุกข์ของคนเรานั้นเกิดขึ้นที่กายและที่ใจ เมื่อมีการกระทำเกิดขึ้นหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้น และเมื่อการกระทำนั้นผ่านไปแล้ว บางทีก็ทำให้เกิดความสุขและความทุกข์ได้เช่น จดจำการกระทำนั้นได้ และได้นึกคิดเกี่ยวกับการกระทำนั้น ทำให้เกิดความไม่พอใจ เกิดความแค้นใจ เกิดความโศกเศร้าใจ เป็นต้น นี้เรียกว่า ความทุกข์

สาเหตุ: สมุทัย (หลักธรรมที่ควรละ) ความจริงที่ว่าด้วยเหตุให้เกิดทุกข์ คือ เหตุเกิดแห่งความทุกข์เพราะความทุกข์หรือปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นมีสาเหตุเกิดจากอะไรบางอย่างไม่ได้เกิดขึ้นลอย ๆ โดยไม่มีเหตุหลักธรรมที่ควรละ เพื่อไม่ให้เกิดทุกข์ต่างๆที่ควรรู้

วิธีการแก้ไขปัญหา: นิโรธ (หลักธรรมที่ทำให้บรรลु) ความจริงที่ว่าด้วยความดับทุกข์ คือ ความดับทุกข์หรือดับปัญหาต่าง ๆ พุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับเรื่องความสุขมากมาย จุดหมายสูงสุด คือ นิพพาน เป็นบรมสุขที่สูงที่สุด แบ่งออกเป็น

สามีสสุข คือ ความสุขทางกายที่เกิดจากวัตถุภายนอก เรียกว่า กามสุข คือความสุขที่เกิดประสาทสัมผัสทั้ง 5 (ตา หู จมูก ลิ้น กาย) ทำให้เกิดความพอใจ เป็นความสุขของคนทั่วไป

นิรามิสสุข คือ ความสุขที่ไม่อิงอาศัยวัตถุภายนอก เรียกว่า ความสุขทางใจ ความสุขประเภทนี้มีตั้งแต่ขั้นต่ำสุดไปจนถึงสูงสุด คือ นิพพาน ความสุขขั้นต่ำ คือ การได้รับบอญ์จากพ่อแม่ ความไม่มีศัตรู ไม่มีผู้เกลียดชัง มีผู้ให้ความรักใคร่ นับถือ ยกย่องสรรเสริญ ไม่คิดร้ายต่อใคร ไม่มี ความวิตกกังวล ไม่หวาดระแวง ไม่คิดฟุ้งซ่าน

การดำเนินการ : มรรค (หลักธรรมที่ควรเจริญ หรือทำให้เกิดขึ้น) ความจริงที่ว่าด้วยทางแห่งความดับทุกข์) มรรค คือ ข้อปฏิบัติที่ทำให้พ้นจากความทุกข์หรือปัญหาต่างๆ เช่น มัชฌิมาปฏิปทา มี 8 ประการ

1. การมีกัลยาณมิตร คือการมีเพื่อนที่ดีที่แนะนำประโยชน์
2. ความถึงพร้อมด้วยศีล คือ การมีวินัย มีระเบียบในชีวิตของตนและการอยู่ร่วมกัน
3. ความถึงพร้อมด้วยฉันทะ คือ ความพอใจใฝ่รักในปัญญา ในจริยธรรม ใฝ่รู้ความจริง และใฝ่ในความดี
4. ความถึงพร้อมด้วยการที่จะฝึกฝนพัฒนาตนคือการรู้จักฝึกฝนพัฒนาตน
6. ความถึงพร้อมด้วยทวิญญู คือ การยึดถือ เชื่อถือในหลักการและมีความเห็นความเข้าใจพื้นฐานที่มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามเหตุผล
7. ความถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท คือ มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ เห็นคุณค่าของกาลเวลา เห็นความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่กระตุ้นเตือนให้เร่งรัดการค้นหาคำเข้าถึงความจริงหรือในการทำชีวิตที่ติงามให้สำเร็จ

8. การรู้จักใช้ความคิดที่ถูกวิธี คิดเป็น คิดอย่างมีระเบียบ รู้จักคิดพิจารณา เพื่อนำมาใช้พัฒนาตนให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป เรียกว่า โยนิโสมนสิการ

ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งผู้วิจัยจึงได้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และหลักธรรมอริยสัจ 4 ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นการทำงานกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสื่อสารที่ดีเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และยังมีอิสระในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อมาตอบโจทย์ปัญหาที่ผู้สอนสร้างขึ้น การได้มีอิสระในการค้นหา คำตอบหรือข้อมูลจะส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้มีการพัฒนาทักษะด้านการคิด และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้โดยตรงอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อ การจัดการเรียนรู้และเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นยังเป็นแนวทางใน การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และยังเป็นนวัตกรรมสำคัญที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพต่อไป จากสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเสนอแนะข้อมูลการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 385 คน กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 42 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มทดลองแบบง่าย (Simple random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มี 3 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เรื่อง	จำนวนเวลา เรียน (ชม.)
1	ทวีปอเมริกาเหนือ	4
2	ทวีปอเมริกาใต้	4
3	ภัยพิบัติ การจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือ	4
4	ภัยพิบัติ การจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาใต้	4
5	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของโลก	4
รวม 5 แผนการจัดการเรียนรู้		20 ชม.

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เป็นแผนที่การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ภูมิศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนดังนี้

(1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

(2) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2564 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ภูมิศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

(3) จัดทำโครงการสอน และกำหนดการสอน วิชาสังคมศึกษา สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

(4) ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning) และนำวิธีการใช้หลักอริยสัจ 4 มาออกแบบขั้นตอน การเรียนการสอน

(5) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาออกแบบกิจกรรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 ซึ่งจัดทำทั้งหมด 5 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง ในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบหน้าเดียว ได้แก่

1. วิชา/เรื่องที่สอน
2. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด
3. สาระสำคัญของเนื้อหาที่สอน
4. กิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ตามหลักอริยสัจ 4
 - ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
 - ขั้นสอน
 - ขั้นกิจกรรม
 - ขั้นนำเสนอ/อภิปราย
 - ขั้นสรุปผล
5. การวัดและประเมินผล
6. การเสนอแนะ/บันทึกหลังสอน

(6) ออกแบบข้อสอบทั้งก่อนเรียน และหลังเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวน 40 ข้อ วิชาสังคมศึกษา สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ให้ตรงตามตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางและสถานศึกษา กำหนดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์นักเรียน

(7) ออกแบบสื่อการสอน แบบผังความคิด (Mind Mapping) ที่สามารถจำแนกหัวข้อปัญหาได้ และมีคำตอบที่หลากหลาย สามารถมองเห็นศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกันไป

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา การแยกองค์ประกอบโครงสร้างของปัญหาจากเหตุผลหลัก เหตุผลรอง และข้อมูลส่วนย่อย มีการสร้างระบบการทำงานร่วมกัน การแบ่งภาระงาน การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ทักษะการสืบค้นข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล ความสามัคคี กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นที่เป็นไปในทางที่เหมาะสม ผู้เรียนมีการตัดสินใจด้วยเหตุผลมากขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นสูงต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 12.833

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.844 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 21.214 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 3.460 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อผลสัมฤทธิ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีคะแนนที่สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย(Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน(PBL)ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การใช้การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน(PBL)ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา การแยกองค์ประกอบโครงสร้างของปัญหาจากเหตุผลหลัก เหตุผลรอง และข้อมูลส่วนย่อย มีการสร้างระบบการทำงานร่วมกัน การแบ่งภาระงาน การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ทักษะการสืบค้นข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล ความสามัคคี กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นที่เป็นไปในทางที่เหมาะสม ผู้เรียนมีการตัดสินใจด้วยเหตุผลมากขึ้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งผมมีความว่าสอดคล้องกับภัทราวดี มากมี ได้กล่าวสรุปว่า การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือ PBL ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด วิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่ง ทรัพยากรเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การที่ผู้เรียนต้องหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ การเรียนรู้เป็นกระบวนการตลอดชีวิต (lifelong process) เพราะความรู้เก่า จะถูกนำมาเชื่อมโยง ให้เข้ากับความรู้ใหม่ตลอดเวลา จึงทำให้ผู้เรียนเป็นคน ไม่ล้าหลัง ทันเหตุการณ์ ทันโลก และสามารถปรับตัว ให้เข้ากับสังคมโลกในอนาคตได้อย่าง ดีที่สุด และการเรียน การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นเหมาะสมกับรายวิชา ที่เน้นทักษะการคิด วิเคราะห์ และทักษะการคิดขั้นสูงให้กับผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีการฝึก ทักษะการคิดวิเคราะห์ตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิได้เช่นกัน ที่สำคัญผู้เรียนควรมี พื้นฐานความรู้ หรือประสบการณ์มาบ้างจะช่วยให้การเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานราบรื่นมากยิ่งขึ้น และ ผลการศึกษาพบว่า มีความสอดคล้องกับ วาสนา จินดาสวัสดิ์, สีน งามประโคน และพิรวัฒน์ ชัย สุข ได้กล่าวสรุปว่า กระบวนการทางการคิดที่เป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าทุกคนได้รับการฝึกให้รู้ วิธีการคิดแก้ปัญหาอยู่เสมอ ยิ่งถ้าสามารถนำหลักอริยสัจ 4 ไปใช้ในการเรียน การสอน การปฏิบัติ ฝึกฝน จนเป็นนิสัย ย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้ได้รับการฝึกฝน บุคคลที่ประสบกับ ปัญหาต่าง ๆ แล้ว สามารถหา แนวทางในการแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงได้ย่อมประสบผลสำเร็จ ส่วนนวัตกรรมการเรียนการสอนตาม หลักอริยสัจ 4 เป็นหลักการสอนที่พระพุทธเจ้าทรงใช้สอน พุทธบริษัท 4 มานานแล้วเป็นเวลา 2563 ปี แต่ ยังทันสมัยและเหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้

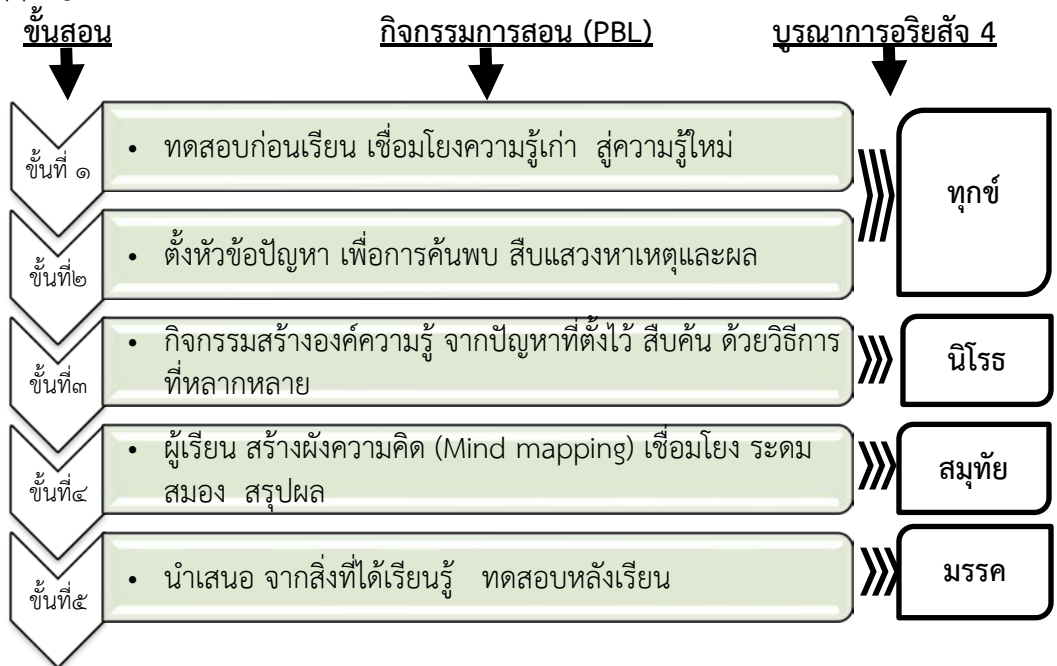
สำหรับการเรียนการสอนและการนำไปแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขได้ทุกสถานการณ์ เพราะหลักอริยสัจ 4 เป็นชุดความรู้ที่มีคุณค่าที่สุดซึ่งในทาง พระพุทธศาสนาเรียกว่า ชุดองค์ความรู้ที่ประเสริฐ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 สารระที่ 5 ภูมิศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สารระ ภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบปัญหาเป็นฐาน(PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ได้ผ่านการวางแผน บทเรียนให้ถูกต้อง มีระบบ โดยมีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) และดำเนินตามขั้นตอนปัญหาเป็นฐานอย่างมี ระบบ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนรู้โดย ให้ผู้เรียนฝึกการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึก สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และยังเน้นกระบวนการ เรียนแบบกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ฝึกความรับผิดชอบ สามารถแบ่งหน้าที่กันเองได้ โดย มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามจริง ซึ่งผู้เรียนมีผลงานที่น่ายอมรับและบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนด ซึ่งพบว่ามีสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อธิภัทร นิตยกุลเศรษฐ์ ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ประเด็นสำคัญ ทางประวัติศาสตร์ไทย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหา เป็นฐาน เรื่อง ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษายังพบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระมหาประเสริฐ ชาตเมธี (โนโธสง) ได้ศึกษา การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา และศึกษาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบ อริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ศาสน พิธี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 ทั้งสองกระบวนการนี้มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน มีขั้นตอนการ แก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผล สามารถพัฒนาผู้ได้เต็มตามศักยภาพ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของ ตน สร้างปฏิสัมพันธ์อันดี ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดเป็นองค์ความรู้ร่วมกัน ส่งผลให้ นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา สารระภูมิศาสตร์ มีการวิเคราะห์ ปัญหาสภาพภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นใน โลก มีกระบวนการทั้งทางธรรมชาติและมนุษย์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนเครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์ประโยชน์ที่ได้ จนถึงการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การดำเนินวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสรุปเป็นองค์ความรู้ เป็น Mapping ประกอบ ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.1 ดังนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.2 ครูผู้สอนที่จะนำแผนการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีข้อจำกัดด้านเวลา ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นชั้นเรียนที่มีกิจกรรมเข้ามามาก อาจทำให้เวลาในการเรียนไม่พอต่อการพัฒนาการคิด แต่ถ้าหากจัดสรรเวลาเหมาะสม แผนการจัดการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาผู้เรียน

1.2 การนำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 ต้องคำนึงถึงวัยของผู้เรียน สื่อการสอนควรมีความพร้อม สำหรับการเลือกปัญหาหรือสถานการณ์ควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียนและหลากหลาย คำตอบไม่ควรตายตัวหรือมีคำตอบอยู่มากกว่าหนึ่งคำตอบ ครูผู้สอน ควรกระตุ้นอยู่เป็นระยะ ๆ จะทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ และผู้เรียนให้ความร่วมมือในการเรียนรู้

1.3 ครูผู้สอนควรนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐานไปประยุกต์ใช้กับ สารอื่น ๆ ที่มีอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พร้อมทั้งบูรณาการกับรายวิชา

กลุ่มสาระอื่นๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการกระบวนการคิดที่ต่อเนื่อง จะส่งผลให้การการคิด การมอง ปัญหา การระบุแนวทางแก้ปัญหาเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 ในรายวิชาอื่น ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือ เนื้อหาอื่น และระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาพัฒนาอย่างการเรียนรู้ต่อเนื่อง

2.2 ควรพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ รูปแบบอื่น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและหลากหลายของข้อมูล

2.3 ควรมีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *วัดจะมีส่วนรับภาระและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2552). *พระไตรปิฎกศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รายวัน.
- ทิศนา ขัมมณี. (2554). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญมี แท่นแก้ว. (2539). *จริยศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- พระมหาประเสริฐ ขาตเมธี (โนโธสง). (2561). *การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลักก่อ จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์. (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 34. พระนครศรีอยุธยา: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Arends Richard I. (1987). *Learning to Teach*. 4th ed. New Jersaey: McGraw” Hill.

Barrow, Haward S. (1985). *How to Design a Problem Based Curriculum for the Preclinical Years*. New York: Springer Publishing.